

Ons samenwerken met de stad -

■ ■ ■

Versie V1.0, 02-07-2024

Opdrachtgever: College van B&W

Portefeuilles: Participatie (wethouder Broeren), Bestuur & Organisatie (burgemeester Bruls)

Auteur: Robert Tannemaat

Opgave: Samenwerken met de Stad (opgavetrekker a.i.: Robert Tannemaat)

Inhoudsopgave

INLEIDING	2
<i>Visie en koers.....</i>	<i>2</i>
<i>Aanvullende kaders en suggesties.....</i>	<i>3</i>
HET ACTIEPROGRAMMA	4
<i>Wat we al doen</i>	<i>4</i>
<i>Totstandkoming</i>	<i>4</i>
<i>Overzicht van de acties.....</i>	<i>4</i>
<i>Evaluatie.....</i>	<i>5</i>
<i>Tijdslijn</i>	<i>5</i>
1. EEN PROFESSIONELE EN VERBINDENDE GEMEENTELIJKE CULTUUR.....	7
A1. <i>De lokale democratie die we willen zijn</i>	<i>7</i>
A2. <i>Bestuurscultuur.....</i>	<i>8</i>
A3. <i>Ambtelijke cultuur.....</i>	<i>9</i>
2. VERSTERKEN VAN DE VERBINDINGEN IN EN MET DE STAD	12
A4. <i>Stadsmaken.....</i>	<i>12</i>
A5. <i>Digitaal participatie-platform</i>	<i>13</i>
A6. <i>Uitbreiding gereedschapskist.....</i>	<i>14</i>
A7. <i>Handreiking participatieve overheid.....</i>	<i>16</i>
A8. <i>Netwerkbeheer</i>	<i>17</i>
3. DIRECTE INVLOED OP PLANNEN EN BESLUITEN VASTLEGGEN IN HET BESTAANDE STELSEL.	19
A9. <i>Begrijpen nieuwe instrumenten</i>	<i>19</i>
A10. <i>Eerste inwonersberaad.....</i>	<i>20</i>
A11. <i>Kaders van nieuwe instrumenten</i>	<i>20</i>
4. GELIJKE AFSPRAKEN OVER SAMENWERKEN MET DE STAD.....	22
A12. <i>Participatieverordening.....</i>	<i>22</i>
A13. <i>Participatiebeleid</i>	<i>23</i>
BIJLAGE 1. AANVULLENDE KADERS EN SUGGESTIES VAN EN TOEZEGGINGEN AAN DE RAAD.....	24

Inleiding

Dit is het actieprogramma Samenwerken met de Stad. In februari heeft de raad van Nijmegen de *Visie en koers voor participatie en democratische vernieuwing* (unaniem) vastgesteld. Dit actieprogramma beschrijft de concrete acties die we de komende jaren gaan uitvoeren om te komen tot een *sterke gemeenschap van stad en gemeente*.

Participatie en democratische vernieuwing noemen we: *Samenwerken met de Stad*. Het *wijkgerichte werken*, wat we al sinds 2022 doen, sluit hier naadloos bij aan. Daarom is de ontwikkeling die voor het wijkgericht werken nodig is, verwerkt in de acties in dit programma.

Met dit actieprogramma dragen we bij aan de brede ontwikkeling van onze organisatie naar een moderne, responsieve overheid waarin de Nijmegenaar centraal staat.

Hieronder vind je een korte toelichting op de *Visie en koers* en de aanvullende kaders en suggesties uit de raad, die de basis leggen voor dit programma.

Visie en koers

Participatie en democratische vernieuwing komt alleen echt van de grond – en tot zijn recht – als het voortkomt uit en bijdraagt aan een sterke gemeenschap van stad en gemeente.

In een sterke gemeenschap is gemeenschapszin en verbinding voelbaar. Waardevolle initiatieven vinden uit de stad hun kracht en weg in de samenleving. We staan we als gemeente *naast de stad*, zonder in te leveren op onze rol en verantwoordelijkheid als beheerder en beslisser. Als dit op de juiste manier gebeurt, profiteert de hele gemeenschap ervan.

Dit vraagt tijd en inspanning en de weg ernaartoe vereist samenwerking, moed en geduld. Samen moeten we het juiste evenwicht vinden: een nieuw evenwicht tussen besluiten en doen in en mét de stad en overlaten aan de gemeente (en alle vormen daar tussenin).

Om op koers te blijven zijn er vier richtingen waarin we stappen gaan zetten:

1. Een *professionele* en *verbindende* gemeentelijke cultuur.
2. Versterken van de verbindingen in en met de stad.
3. Directe invloed op plannen en besluiten vastleggen in het bestaande stelsel.
4. Gelijke afspraken over samenwerken met de stad.

Dit actieprogramma beschrijft per richting de voorgenomen acties. Stapsgewijs bewegen we naar een nieuwe vorm van samenwerken met de stad.

Aanvullende kaders en suggesties

Bij vaststelling van de visie en koers zijn twee amendementen aangenomen (“Komt tijd komt raad” en “Mag het een onsje meer zijn?”). De amendementen geven kaders en richting aan het actieprogramma.

Daarnaast heeft het college een aantal toezeggingen gedaan op basis van vragen uit de raad. Deze zijn verwerkt in de brief aan de raad van 6 februari jl. In deze brief zijn ook de suggesties van raad (uit het raadgesprek van 10 januari) voor in dit actieprogramma, beschreven.

In bijlage 1 is een overzicht van de inhoud van de amendementen, toezeggingen en suggesties opgenomen en aangegeven bij welke actie(s) in dit programma deze worden verwerkt.

Laten we beginnen.

Het actieprogramma

Dit actieprogramma legt uit wat we (gaan) doen om de doelen uit de *Visie en Koers* te bereiken. Met dit programma verbeteren we, zoals gezegd, ook het wijkgericht werken. De eerste fase beslaat twee jaar. Daarna volgt een tussentijdse evaluatie. Op basis daarvan stellen we een vervolgprogramma op.

Wat we al doen

Dat dit actieprogramma er nu is, betekent natuurlijk niet dat we nu al niks doen (of deden) om goed samen te werken met de stad. De afgelopen jaren zette we al verschillende kleine en grote stappen die aansluiten bij de visie. Ook zijn er op dit moment een aantal belangrijke projecten in uitvoering.

Bij de beschrijving van de acties zijn daarom de stappen en projecten benoemd die nu al worden gezet of recent zijn uitgevoerd.

Totstandkoming

De inhoud van dit actieprogramma is niet van de ene op de andere dag ontstaan. Net als bij de *Visie en Koers* is het gegroeid door veel contact met de stad. Dit gebeurde onder andere via spiegelgesprekken en evaluaties van participatieprojecten.

Daarnaast zijn er de afgelopen jaren veel gesprekken gevoerd binnen de gemeente (raad, college, ambtenaren) over participatie en hoe we dit kunnen verbeteren.

Recente(re) input voor dit actieprogramma komt voort uit:

- Visie en koers voor participatie en democratische vernieuwing (28 februari 2024);
- Beantwoording vragen raadsgepresk 10-01-2024 (6 februari 2024);
- Thematische verdieping met het college van B&W (23 april 2024);
- Verkennend gesprek raad- en collegeleden (24 april 2024);
- Ambtelijke gesprekken met alle afdelings-MT's (maart en april 2024);
- Gesprek met de Gemeenschappelijke Werkgroep Burgerparticipatie Nijmegen (mei 2024);
- Rapportage 1-meting wijkgericht werken (17 januari 2024);
- Diverse gesprekken met het maatschappelijk veld waaronder: Radboud Universiteit en De Broederij.

Overzicht van de acties

In de vier hoofdstukken van dit document beschrijven we, per koersrichting, de acties:

Een professionele en verbindende gemeentelijke cultuur

- A1. We schrijven het verhaal van de lokale democratie die we willen zijn. Hierbij kijken we naar de rollen van de raad en het college, gebaseerd op de vastgestelde visie en koers en het gesprek uit het amendement "Mag het een onsje meer zijn." Dit verhaal gebruiken we als leidraad voor dit actieprogramma.
- A2. We starten een project voor een passende bestuurlijke cultuur. Dit gaat over hoe we de representatieve democratie (professioneel) kunnen combineren met een participatieve democratie (verbindend).
- A3. We starten een project voor een passende ambtelijke cultuur. Dit gaat over hoe we professioneel en verbindend kunnen denken en handelen. Dit betekent dat we goed kunnen communiceren en zowel het systeem als de leefwereld met elkaar verbinden, met aandacht en zorg voor relaties.

Versterken van de verbindingen in en met de stad

- A4. We bouwen aan gemeenschapskracht, middels het project *Stadsmaken*.
- A5. We voeren een nieuw digitaal participatie-platform in.
- A6. We updaten de participatie-gereedschapskist om daarmee de stad beter te kunnen betrekken in participatieprocessen.
- A7. We maken een werkinstructie (handreiking) en bijpassende leermiddelen om gelijkwaardig samen te werken met de stad bij beleidsvorming en uitvoering.
- A8. We doen een voorstel om netwerkbeheer te integreren in ons werk.

Directe invloed op plannen en besluiten vastleggen in het bestaande stelsel.

- A9. We organiseren werksessies en kennissessies met het college en de raad over nieuwe instrumenten zoals het inwonersberaad, uitdaagrecht, preferendum, burgerbegroting en burgerkamer.
- A10. We voeren een eerste inwonersberaad uit en evalueren dit met de raad.
- A11. We leggen de regels vast voor het gebruik van de nieuwe instrumenten.

Gelijke afspraken over samenwerken met de stad

- A12. We maken een nieuwe participatieverordening die de huidige inspraakverordening vervangt.
- A13. We ontwikkelen een algemeen participatiebeleid.

Evaluatie

Begin 2026 ontvangt de raad een brief over de voortgang van de uitvoering van het actieprogramma. Aansluitend is er een (tussen)evaluatie met raad en college.

Tijdslijn

Onderstaand overzicht (op de volgende pagina) geeft de planning op hoofdlijnen weer van de acties in de huidige coalitieperiode. Een deel van de beschreven acties is naar verwachting afgerond in deze periode. De acties die vragen om een lange adem om de gewenste resultaten te bereiken zullen dan zijn gestart en na 2026 verder doorlopen (dit geldt vooral voor A2, A3 en A13).

2022	2023		
		Q2	* Participatiebeleid voor Ruimtelijke ontwikkelingen unaniem vastgesteld door de raad
		Q4	* Digitale leerlijn Samenwerken met de Stad gereed
2024		Q1	* Visie en koers voor participatie en democratische vernieuwing vastgesteld.
		Q2	* Actieprogramma Samenwerken met de Stad gereed.
		Q3	* Start uitvoering Actieprogramma Samenwerken met de Stad.
		Q4	* Concept verhaal lokale democratie gereed. A1
2025		Q1	* Gesprek raad en college over verhaal lokale democratie. A1
		Q2	* Beschrijving project bestuurscultuur gereed. Aansluitend: uitvoering. A2
		Q2	* Beschrijving project ambtelijke cultuur gereed. Aansluitend: uitvoering. A3
		Q2	* Handreiking participatieve overheid beschreven. Aansluitend: leerinterventies. A7
		Q2	* Kennissessies raad en college over nieuwe democratische instrumenten. A9
		Q3	* Gereedschapskist beschreven. Aansluitend: leerinterventies. A6
		Q3	* Projectvoorstel <i>Stadsmaken</i> gereed. Aansluitend uitvoering. A4
		Q4	* Voorstel netwerkbeheer gereed. A8
		Q4	* Nieuw digitaal stadsplatform operationeel. A5
2026		Q4	* Eerste Nijmeegs inwonersberaad afgerond. A10
		Q1	* Raadsbrief over voortgang uitvoering actieprogramma.
		Q1	* Raadsvoorstel gebruik van nieuwe democratische instrumenten gereed. A11
		Q1	* Raadsvoorstel participatieverordening gereed. A12
		Q1	* Tussenevaluatie van het actieprogramma met raad en college.
		Q4	* Raadsvoorstel participatiebeleid gereed. A13

1. Een *professionele en verbindende* gemeentelijke cultuur

Om onze doelen uit de *Visie en Koers* te bereiken, moeten we allemaal de juiste instelling en vaardigheden hebben. Dit is beschreven als een professionele en verbindende gemeentelijke cultuur. We zetten drie stappen om hier naartoe te werken.

Actie		Doel	Beoogd (tussen) resultaat per medio 2026	Domein
A1	Lokale democratie	Een gedeeld verhaal van de lokale democratie die we willen zijn.	Q4- 2024: concept gereed. Q1-2025 gesprek.	Raad
A2	Bestuurscultuur	<i>Bewustzijn:</i> Weten hoe representatie democratie en participatieve democratie zich tot elkaar verhouden en kunnen versterken. <i>Vaardigheid:</i> Invulling geven aan de rol van raads- of collegelid op een wijze zodat representatie en participatieve democratie elkaar versterken.	Q2- 2025 : Beschrijving project gereed. Aansluitend uitvoering.	Burgemeester
A3	Ambtelijke cultuur	<i>Bewustzijn:</i> ‘Jouw deel is onderdeel van een geheel. Daar ben je dus medeverantwoordelijk voor.’ Ook: weten hoe hier, in- en extern, invulling aan te geven. <i>Vaardigheid:</i> Inhoud (professie) en beleving inwoners verbinden. Naast inwoners staan. Inwoners zijn welkom, worden gehoord, betrokken en krijgen zeggenschap. Tegelijkertijd zorgen we voor de kaders en grenzen die er ook zijn.	Q2- 2025 : Beschrijving project gereed. Aansluitend uitvoering.	Ambtelijk

A1. De lokale democratie die we willen zijn

We schrijven het verhaal van de lokale democratie die we willen zijn. Hierbij kijken we naar de rollen van de raad en het college, gebaseerd op de vastgestelde visie en koers en het gesprek uit het amendement "Mag het een onsje meer zijn." Dit amendement roept raad en college op om te spreken over "*onze lokale democratie in zijn algemeenheid, hoe we daar verder vorm aan willen geven en welke positie en rol het stadsbestuur (college en raad) zou moeten innemen.*" Dit verhaal gebruiken we als leidraad voor de ontwikkeling van onze lokale democratie.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- De raad een voorstel te laten schrijven voor het verhaal van onze lokale democratie en de rolneming van raad en college.
- Op basis van dit voorstel een openbaar gesprek te voeren tussen raad en college.
- Aansluitend het verhaal definitief te maken en vast te laten stellen door de raad.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- N.v.t.

Tijdspad

- Q4-2024: concept verhaal gereed
- Q1-2025: gesprek in de raad en aansluitend vaststellen definitief verhaal.

Financieel

Deze actie(s) worden uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Het proces wordt na afloop bestuurlijk geëvalueerd.

Participatie

Bij het openbare gesprek tussen raad en college kunnen inwoners of organisaties inspreken.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Mag het een onsje meer zijn?" (d.d. 28-02-2024): *"Voordat we het actieprogramma opstellen gaan we nog een keer met de raad in gesprek over onze lokale democratie in zijn algemeenheid, hoe we daar verder vorm aan willen geven en welke positie en rol het stadsbestuur (college en raad) zou moeten innemen. Opbrengsten uit dit gesprek nemen we mee in de uitwerking van de vier lijnen in het actieprogramma."*
- Suggestie S3 uit raad (gesprek 10-01-2024): *"Nodige cultuuromslag vraagt ook om hand in eigen boezem ook als raad. Daar over doorpraten hoe invulling te geven aan deze visie."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met...

- Het project *Frappier Toujours*.
- Het project *Ambtelijk vakmanschap*.

A2. Bestuurscultuur

We starten een project voor een passende bestuurlijke cultuur. Dit gaat over hoe we de representatieve democratie kunnen combineren met een participatieve democratie en hoe het samenspel tussen raad en college in participatieve processen verbeterd kan worden.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- Inzicht krijgen in en rekening houden met alle meningen en belangen (niet alleen naar ontevreden, mondige betrokkenen luisteren). Dit bespreken in open en constructieve gesprekken.
- Durf tonen om waar mogelijk initiatief aan de gemeenschap over te laten.
- Stilstaan bij en verbeteren van het eigen functioneren.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. Op basis van de uitkomsten van actie A1 het projectvoorstel beschrijven.
- b. Dit voorstel voorleggen aan de gemeenteraad.
- c. Na besluitvorming, het voorstel uitvoeren en voor de benodigde ondersteuning zorgen.
- d. Twee keer per jaar de raad te informeren over de stand van zaken van participatie en democratische vernieuwing (*participatiejournaal*).

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Twee (informele) gesprekken tussen raad en college over dit thema (juni 2023 en april 2024);
- Twee thematische verdiepingsgesprekken in het college over dit onderwerp (april 2023 en april 2024);
- Laagdrempelige gesprekken tussen bestuur en de wijken.

Tijdspad

- Q2-2025: raadsvoorstel gereed.
- Aansluitend: start uitvoering.
- Q1-2026: afronding uitvoering en evaluatie.

Financieel

Deze actie(s) worden uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Het proces wordt begin 2026 bestuurlijk geëvalueerd.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Mag het een onsje meer zijn?" (d.d. 28-02-2024): "Bij de ontwikkeling van richting a (Een professionele en verbindende gemeentelijke cultuur) wordt de raad, als onderdeel van die cultuur, zoveel mogelijk betrokken. De stappen worden afgestemd met het Frapper Toujours traject."
- Suggestie S3 uit raad (gesprek 10-01-2024): "Nodige cultuuromslag vraagt ook om hand in eigen boezem ook als raad. Daar over doorpraten hoe invulling te geven aan deze visie."
- Suggestie S7 uit raad (gesprek 10-01-2024): "Aandachtspunt: Grote vraagstukken die over langere termijn beslag leggen mogen niet worden uitgekleeft door korte termijn issues en belangen in participatietrajecten. Bijvoorbeeld klimaatadaptatie, energietransitie en gezonde gemeentelijke financiële huishouding."

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Het project *Frapper Toujours*.
- Het project *Ambtelijk vakmanschap*.

A3. Ambtelijke cultuur

We starten een project voor een passende ambtelijke cultuur. Dit gaat over hoe we professioneel én verbindend kunnen denken en doen. Het betekent dat we goed kunnen luisteren en gemeentelijk beleid en uitvoering kunnen verbinden met behoeften uit de stad.

Het draait hierbij om het bevorderen van een cultuur van dialoog en inclusie.

Dialoog is cruciaal om spanningen tussen verschillende perspectieven te kunnen overbruggen. Goede dialoog zorgt ervoor dat alle stemmen worden gehoord en nieuwe inzichten en oplossingen kunnen ontstaan.

Inclusie is essentieel om alle stemmen, initiatieven en invloeden gelijkwaardig mee te laten wegen in de dialoog, zodat het beste resultaat voor de gemeenschap te bereiken.

Hoewel deze concepten abstract lijken, moeten ze begrepen, ervaren en toegepast worden in de praktijk. Het integreren ervan in de cultuur vergt tijd, geduld, aandacht en voortdurende stappen. Het vraagt ook dat de organisatie zich ontwikkelt in haar vermogen om met missers om te gaan; het mogen maken van fouten zonder dat dit meteen leidt tot verdeeldheid en afstand.

Het vraagt om een verandering:

- **Van:** *Denken dat participatie betekent dat iedereen bij alles betrokken moet zijn of dat we al genoeg doen omdat we iedereen netjes informeren.* → **Naar:** *Passende participatie kunnen organiseren waarin zowel heldere kaders zijn als ruimte voor initiatief en invloed is.*

- **Van:** Alleen luisteren naar (of juist angst hebben voor) mondige inwoners. → **Naar:** Een waardevolle dialoog kunnen organiseren en voeren met alle relevante belanghebbenden.
- **Van:** Denken dat het te complex wordt als we vroegtijdig en breed het gesprek aangaan. → **Naar:** Voordat kaders zijn vastgesteld voeren we met belanghebbenden waardevolle gesprekken zodat we een passend participatieproces kunnen doorlopen.
- **Van:** Denken dat professie of systeem meer waard is dan de stem van de stad. → **Naar:** De waarde van de stem van de stad kunnen zien, aanboren en positioneren in een passend participatieproces.
- **Van:** Denken dat een antwoord als 'zo is het nu eenmaal' afdoende is. → **Naar:** Tijdig en op een begrijpelijke, verbindende wijze uitleggen waarom welke keuzes worden en zijn gemaakt. Ook goed uit kunnen leggen dat niet altijd alles kan.
- **Van:** Alleen verantwoordelijk nemen voor onze eigen professionele bijdrage. → **Naar:** Gezamenlijk bijdragen aan een integrale oplossing voor vraagstukken.
- **Van:** Participatie en dialoog zien als lastig en tijdrovend. → **Naar:** De waarde voor de stad zien van een gezamenlijk participatieproces, daar tijd en ruimte voor maken en weten hoe daar goed invulling aan te geven.

Dit hele proces is geen simpele verandering, maar eerder een diepgaande overgang die de hele organisatie betreft. Deze actie wordt daarom opgenomen in de organisatieontwikkeling als onderdeel van ambtelijk vakmanschap.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. We maken een training 'Goed starten met participatie' voor projectleiders, wijkregisseurs en omgevingsmanagers. Deze training draagt ook bij aan het thema *veilige publieke taak*.
- b. Met een klein transitieteam passende interventies ontwikkelen en uitvoeren. Dit team stelt tussentijdse doelen, zorgt voor leren van de acties, interventies en projecten en deelt dat zoveel mogelijk met de organisatie. Dit team zoekt, leert, experimenteert en past daarop de strategie aan.
- c. Succesvolle acties en projecten uit het transitieteam op te schalen en delen met zoveel mogelijk mensen. Het doel is om een kantelpunt van ongeveer 20-25% begrip en betrokkenheid te bereiken, waardoor de transitie wordt versneld.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Ontwikkeling e-learning Samenwerken met de Stad voor de hele organisatie (2023);
- Ontwikkeling training Goed starten met participatie;
- Werken volgens het participatiebeleid voor ruimtelijke ontwikkelingen;
- Focus in de uitvoering op 'de Nijmegenaar centraal' en werken met de 'Mens als middelpunt';
- Samenwerking met de stad voor de herziening van de Omgevingsvisie. Onderdeel hiervan is de ambitie om met de stadsgesprekken aan een netwerk te bouwen wat blijvend met elkaar in gesprek is;
- Samenwerking met de stad voor de uitvoering van de Mobiliteitsvisie. Onderdeel hiervan is een pilot Stadsmaken (Townmaking) in twee wijken rondom het thema deelmobiliteit;
- Samenwerking met de stad voor de ontwikkelingen rondom het Stationsgebied;
- Uitvoering en door-ontwikkelen van het wijkgerichte werken;
- Uitwerking van onze visie op dienstverlening;
- Herijking van onze organisatievisie;
- En natuurlijk de dagelijkse inspanningen van onze medewerkers om ons werk zo goed mogelijk in samenwerking met de inwoners van Nijmegen te doen.

Tijdspad

- Q3-2024: Start transitieteam
- Q4-2024: Uitvoering training 'Goed starten met participatie'
- Q2-2025: Plan transitieteam gereed
- Aansluitend uitvoering

- Eind 2025: tussentijdse evaluatie transitieteam gereed.

Financieel

Deze acties brengt mogelijk kosten met zich mee. Deze zijn echter op dit moment nog niet exact te vast te stellen. Dit omdat we zoveel mogelijk proberen mee te liften op trajecten in het bredere kader van de organisatieontwikkeling. Onze ambitie is dat de kosten hiervoor binnen de daarvoor in totaal beschikbare middelen blijft.

Mochten er op een later moment aanvullende middelen nodig zijn, zal het voorstel hiervoor ter afweging worden voorgelegd aan het college.

Evaluatie

Het proces wordt tussentijds ambtelijk geëvalueerd.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Mag het een onsje meer zijn?" (d.d. 28-02-2024): *"Bij de ontwikkeling van richting a (Een professionele en verbindende gemeentelijke cultuur) wordt de raad, als onderdeel van die cultuur, zoveel mogelijk betrokken. De stappen worden afgestemd met het Frapper Toujours traject."*
- Antwoord A22 op vragen uit raad (10-01-2024): *"Gebruik van vormen zoals Deep Democracy, waarin iedereen evenveel gehoord. Dit onderzoeken als onderdeel voor in de participatie gereedschapskist."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Het project *Ambtelijk vakmanschap*.
- Het *gedragsteam Nijmegen van Nu*.
- De organisatieontwikkeling.
- Het cultuurtraject van de afdeling Stadsontwikkeling.

2. Versterken van de verbindingen in en met de stad

De kracht van samenwerking ligt in de kwaliteit van de onderlinge relatie. Om een sterke gemeenschap van stad en gemeente te zijn hebben we dus sterke verbindingen met en in de stad nodig. Onderstaande vijf acties dragen hieraan bij.

Actie		Doel	Beoogd (tussen) resultaat per medio 2026	Domein
A4	Stadsmaken	Een sterke stad met initiatiefracht wat samen kan vallen met gemeentelijk beleid en uitvoering.	Q3- 2025: Projectvoorstel gereed, aansluitend uitvoering.	College
A5	Digitaal stadsplatform	Implementatie nieuw digitaal stadsplatform dat breed inzetbaar is als communicatie en participatie-instrument.	Q4-2025: operationeel.	Ambtelijk
A6	Uitbreiding gereedchapskist	Handvatten bieden om de nodig en gewenste participatie te kunnen organiseren.	Q3-2025: Gereedchapskist beschreven.	Ambtelijk
A7	Werkinstructie participatieve overheid	Verbeteren en verduidelijken samenwerken met de stad en integraal werken in onze essentiële werkprocessen. Ondersteuning bieden aan collega's.	Q2-2025 : Werkinstructie beschreven.	Ambtelijk
A8	Netwerkbeheer	Voorstel maken om netwerkbeheer te borgen in ons werk.	Q4-2025: Voorstel gereed.	Ambtelijk

A4. Stadsmaken

We bouwen aan gemeenschapskracht, middels het project *Stadsmaken*¹. Want een sterke gemeenschap bestaat uit gezonde sociale netwerken met initiatiefracht en een goede verbinding met de gemeente. In dit project helpen we sociale netwerken te versterken, ondersteunen we initiatiefracht en verbinden we dit met gemeentelijk beleid en uitvoering.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- Een *Stadsmaaksessie* te organiseren met inwoners, partners uit de stad en kennis- en ervaringsdeskundigen om helder te krijgen welke essentiële stappen we te zetten hebben.
- Verbinding te leggen met de *We doen het samen! Coalitie*: een beweging waarin duizenden burgercollectieven- en initiatieven zich vrijwillig inspannen om maatschappelijke doelen te realiseren.
- De pilot voor buurtbegrotingen te evalueren met de bedoeling hier een vervolg aan te geven.
- Op basis van de *Stadsmaaksessie*, de inhoud van een vierjarig Stadsmaak-project te beschrijven.
- Het project uit te voeren.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Het project *Samen werken, samen sterk voor een sterke sociale basis*;
- De *Initiatieventafel*: ondersteunen van particuliere initiatieven voor ruimtelijke ontwikkeling;
- De pilot *Townmaking* (stadsmaken) in twee wijken rondom het thema deelmobiliteit;

¹ Het idee voor Stadsmaken is mede geïnspireerd door het project 'De 99 van Amsterdam'. Hierin werd gedurende vier jaar onderzocht hoe de stad haar kracht kon vergroten en de voortkomende initiatieven kon afstemmen op het beleid en de uitvoering van de gemeente. Meer informatie is [hier te vinden](#).

- En natuurlijk het dagelijks werk van de wijkteams waardoor verbinding in de wijken en met de gemeente ontstaat en initiatieven worden ondersteund.

Tijdspad

- Q3-2024: Stadsmaaksessie en aansluitend projectvoorbereiding
- Q3-2024: Evaluatie pilot buurtbegrotingen en afspraken over vervolg
- Q3 2025: Collegevoorstel gereed.
- Aansluitend uitvoering.

Financieel

Deze acties brengt mogelijk kosten met zich mee. Deze zijn echter op dit moment nog niet exact te vast te stellen. We willen eerst het project opstarten (waarbij we verwachten dat de initiële kosten opgevangen kunnen worden vanuit bestaande middelen uit het programma bestuur en organisatie). Op basis van de opstart bepalen we hoe het vervolg eruit zal zien.

Mochten er aanvullende middelen nodig zijn, zal het voorstel hiervoor ter afweging worden voorgelegd aan het college.

Evaluatie

Na het collegebesluit wordt het proces met de betrokkenen geëvalueerd en de raad geïnformeerd middels de halfjaarlijkse participatiebrief (zie actie A2).

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"Bij de ontwikkeling van richting b (Versterken van de verbindingen in en met de stad) wordt de raad actief op de hoogte gehouden van voortgang en bevindingen en waar nodig actief betrokken."*
- Antwoord A23 op vragen uit raad (10-01-2024): *"Samenwerken met andere organisaties (bijvoorbeeld welzijnsorganisaties) om mensen te bereiken? Dit is onderdeel van de uitwerking van richting 2 (verbinding in en met de stad). Een voorstel over hoe dit aan te pakken wordt beschreven in het actieprogramma."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Wijkteams;
- Relevante betrokken partners in en buiten de stad.

A5. Digitaal participatie-platform

We voeren een nieuw digitaal participatie-platform in. Dit platform vervangt het huidige MijnWijkplan en heeft als doel:

- Inwoners informeren over gemeentelijke en niet-gemeentelijke projecten en beleidsontwikkeling;
- Inwoners betrekken bij gemeentelijke en niet-gemeentelijke projecten en beleidsontwikkeling;
- Inwonersinitiatieven zichtbaar maken en verbinden;
- Inwoners betrekken bij inwonersinitiatieven.

Het platform biedt ook verschillende digitale tools om interactie tussen stad en gemeente te bevorderen. Zo kunnen digitale wijk- of stadspeilingen worden gehouden en input worden verzameld over gemeentelijke documenten, zoals beleidsvoorstellen.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. Het nieuwe platform als pilot gebruiken voor participatie in de mobiliteitstransitie;
- b. Aanschaf en implementatie van het nieuwe platform;
- c. Ontwikkeling van aanvullende modules, zoals die voor digitale (wijk- of stads)peilingen.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Wijkinitiatieven via MijnWijkplan verzamelen;
- Publiceren van participatie-informatie van gemeentelijke projecten op MijnWijkplan of specifieke project-websites;
- Digitale participatie via Nijmegen.nl en *social media*.

Tijdspad

- Medio 2024: inkoop digitaal platform;
- Medio 2024: pilot t.b.v. participatie bij de mobiliteitstransitie;
- Eind 2025: afronding implementatie.

Financieel

De financiële dekking voor deze actie komt uit het budget voor de doorontwikkeling van MijnWijkplan, het I&A-ontwikkelbudget en een bijdrage uit bestaande middelen van de afdelingen uit de organisatie.

Evaluatie

Na afronding van de pilot en na afronding van de implementatie volgt er een ambtelijke evaluatie. De raad wordt hierover geïnformeerd middels de halfjaarlijkse participatiebrief (zie actie A2).

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"Bij de ontwikkeling van richting b (Versterken van de verbindingen in en met de stad) wordt de raad actief op de hoogte gehouden van voortgang en bevindingen en waar nodig actief betrokken."*
- Antwoord A15 op vragen uit raad (10-01-2024): *"Concrete uitwerking van digitalisering bij participatie wordt gevonden in onder andere de (door)ontwikkeling van een participatieplatform, zoals MijnWijkplan."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Relevante betrokken partners in en buiten de stad.

A6. Uitbreiding gereedheidskist

We updaten de participatie-gereedheidskist om daarmee de stad beter te kunnen betrekken in participatieprocessen. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar het bereiken van *het stille midden* (zwijgende meerderheid), jongeren, / ouderen, ongekende belangen, de stem van de natuur en de toekomst, en tegengeluiden. De gereedheidskist delen we breed in de organisatie en verbinden we aan de *handreiking participatieve overheid* (A7), het algemene participatiebeleid (A12) en het leerprogramma (A3).

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. Met (vertegenwoordigers van) de verschillende groepen – zoals jongeren- en ouderen - op hoofdlijnen participatie-handvatten beschrijven. Thema's voor de handvatten zijn:

- wanneer te betrekken;
- hoe te betrekken;
- hoe te informeren;
- relaties met andere groepen leggen.
- b. Participatie-gereedchapskist beschrijven: *in welke situaties is welk instrument (wel of niet) te gebruiken.*
- c. Raad te informeren over de handvatten en gereedchapskist
- d. De handvatten en gereedchapskist uit te dragen in de organisatie met voorstellen hoe deze in te passen in de werkprocessen.
- e. Ontwikkeling nieuw participatie-instrument *Scenariosessies* (met LUX-debat en Radboud Universiteit)

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Inzetten van diverse middelen om participatie te ondersteunen of bevorderen. Hieronder zijn bijvoorbeeld *Factor C*, diverse gesprekstechnieken (waaronder consent-besluitvorming en verbindende communicatie) en de (ambtelijke) participatietool;
- Pilot met de *Scenariosessies*.

Tijdspad

- Q3-2025: handvatten en gereedchapskist beschreven.
- Aansluitend uitdragen in de organisatie.
- 2024: ontwikkeling nieuw participatie-instrument *Scenariosessies* (met LUX-debat en Radboud Universiteit)

Financieel

Deze actie wordt uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Na uitvoering evalueren we het proces ambtelijk.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"Bij de ontwikkeling van richting b (Versterken van de verbindingen in en met de stad) wordt de raad actief op de hoogte gehouden van voortgang en bevindingen en waar nodig actief betrokken."*
- Suggestie S2 uit raad (gesprek 10-01-2024): *"Mik op doelgroepen die veel meer met de overheid te maken hebben dan de gemiddelde inwoners. Sommigen zijn heel afhankelijk van gemeente. Neem WMO, armoederegelingen."*
- Verzoek V4 uit raad (10-01-2024): *"Expliciet aandacht besteden aan jongeren van 15-25 jaar bij projecten die onder andere ook hen aangaan."*
- Antwoord op vragen en suggesties (A5, S5, T2, A18) uit raad (10-01-2024): *"We maken een index van onze 'gereedchapskoffer' met daarbij per instrument omschreven voor welke situaties het globaal inzetbaar is, wat de rol en invloedruimte erbij is van raad en andere betrokkenen."*
- Suggestie S4 uit raad (gesprek 10-01-2024): *"Meenemen aandacht voor bereiken stille midden, inzet ervaringsdeskundigheid en bereiken/ betrekken van jongeren."*
- Suggestie S6 uit raad (gesprek 10-01-2024): *"Aandachtspunt: Spanning tussen belang individu en belang gemeenschap. Hier moeten scherp op blijven, dat individuele belangen niet ondersneeuwen t.o.v. belangen van gemeenschap."*
- Vraag V16 uit raad (10-01-2024): *"Bereiken en betrekken moeilijk bereikbare groepen (bv. jongeren of inwoners met bi-culturele achtergrond)"*

- Suggestie S11 en toezegging T5 uit raad (gesprek 10-01-2024): “Belang van de wijkraden. Nu vaak dezelfde mensen die zwaar belast worden en niet altijd representatief. Is een wijkberaad of jurydienst een alternatief?”
- Suggestie S12 en toezegging T6 uit raad (gesprek 10-01-2024): “In het actieprogramma onderzoeken we deze optie bij de uitwerking van richting 3 (nieuwe democratische instrumenten): Organiseren representatie van natuur en niet-menselijke dieren door bijvoorbeeld een voogd voor de natuur in Nijmegen.”
- Antwoord A22 op vragen uit raad (10-01-2024): “Gebruik van vormen zoals Deep Democracy, waarin iedereen evenveel gehoord. Dit onderzoeken als onderdeel voor in de participatie gereedschapskist.”

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Ontwikkelingen rondom projectmatig werken;
- Ontwikkelingen rondom beleidsvorming bij de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling;
- Uitvoering participatiebeleid voor ruimtelijke ontwikkelingen;
- Het project *Ambtelijk vakmanschap*.

A7. Handreiking participatieve overheid

We maken een werkinstructie (handreiking) en bijpassende leermiddelen om gelijkwaardig samen te werken met de stad bij beleidsvorming en uitvoering. Hierbij bouwen we onder andere voort op het *participatiebeleid voor ruimtelijke ontwikkelingen (2022)* en de resultaten van de (bestaande) projecten *Samen werken, samen sterk voor een sterke sociale basis* en *Ambtelijk vakmanschap*.

De handreiking behandelt onder andere:

- Het vroeg starten met participatie;
- Het vaststellen van duidelijke kaders voor het participatieproces;
- Het in kaart brengen van belangen;
- Het gebruik van beschikbare tools en methoden;
- Samenwerking met initiatieven uit de stad;
- Het aandacht schenken aan wat er speelt in het betreffende deel van de stad, inclusief de voorgeschiedenis;
- Het tijdig informeren van de raad over de voortgang van het participatieproces bij belangrijke of gevoelige onderwerpen;
- Het helder communiceren over participatie bij initiatieven waar weinig of geen ruimte is voor invloed;
- Het zorgen voor tijdige informatie en terugkoppeling.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. In een LEAN-sessie een aantal essentiële werkprocessen te doorlopen en inzichtelijk te maken waar en hoe we het samenwerken met de stad kunnen verbeteren.
- b. Het opstellen van de handreiking en passende leermiddelen voor essentiële werkprocessen.
- c. Het opnemen van een participatieparagraaf in elk raads- en collegevoorstel. Hierin wordt beschreven hoe participatie is vormgegeven en wat de uitkomsten daarvan zijn.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Opstellen van een handreiking voor het werken volgens het *participatiebeleid voor ruimtelijke ontwikkelingen (2022)*;
- Ontwikkeling van integrale beleidsontwikkeling;
- Maatwerk aan klanten in de uitvoering (werken volgens geest van de wet i.p.v. de letter van de wet);
- Inzet van ervaringsdeskundigen bij trainen van collega's.

Tijdspad

- Q1-2025 analyse van de essentiële werkprocessen;
- Q2-2025 beschrijven handleiding en participatieparaaf in raads- en collegevoorstel.
- Aansluitend: uitwerken leerinterventies.

Financieel

Deze actie wordt uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Na afronding wordt het proces ambtelijk geëvalueerd en de raad geïnformeerd middels de halfjaarlijkse participatiebrief (zie actie A2).

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"Bij de ontwikkeling van richting b (Versterken van de verbindingen in en met de stad) wordt de raad actief op de hoogte gehouden van voortgang en bevindingen en waar nodig actief betrokken."*
- Suggestie S1 uit raad (gesprek 10-01-2024): *"Begin met dienstverlening, gezicht aan het loket, het mailtje wat inwoners ontvangen van Meld en Herstel, contact met wijkregisseur. Dit moet hoogste prioriteit zijn omdat als dit al niet goed loopt je al een enorme imago achterstand hebt."*
- Suggestie S6 uit raad (gesprek 10-01-2024): *"Aandachtspunt: Spanning tussen belang individu en belang gemeenschap. Hier moeten scherp op blijven, dat individuele belangen niet ondersneeuwen t.o.v. belangen van gemeenschap."*
- Suggestie (S8) uit en toezegging (T4) aan de raad (gesprek 10-01-2024): *"Ieder raadsvoorstel krijgt een hoofdstuk participatie waarin beschreven wordt hoe participatie wordt vormgegeven. En bij de voortgang vermelden wat er gedaan is met de uitkomsten van de participatie."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Het project *Samen werken, samen sterk voor een sterke sociale basis*
- Het project *Ambtelijk vakmanschap*.

A8. Netwerkbeheer

We doen een voorstel om netwerkbeheer te integreren in ons werk. Sterke samenwerking komt voort uit sterke relaties. Daarom moet netwerkbeheer een vast onderdeel zijn van beleidsvorming en uitvoering.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. Een voorstel te maken voor de ambtelijke organisatie voor het borgen van netwerkbeheer in ons dagelijkse werk.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Inzet van het bewonerscontact-systeem *Tribe*;
- En natuurlijk al onze dagelijkse inspanningen om het samen goed te doen.

Tijdspad

- Q3-2025 wordt het voorstel voorgelegd aan het GMT.

Financieel

Deze actie wordt uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Na afronding wordt het proces ambtelijk geëvalueerd en de raad geïnformeerd middels de halfjaarlijkse participatiebrief (zie actie A2).

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"Bij de ontwikkeling van richting b (Versterken van de verbindingen in en met de stad) wordt de raad actief op de hoogte gehouden van voortgang en bevindingen en waar nodig actief betrokken."*
- Antwoord A23 op vragen uit raad (10-01-2024): *"Samenwerken met andere organisaties (bijvoorbeeld welzijnsorganisaties) om mensen te bereiken? Dit is onderdeel van de uitwerking van richting 2 (verbinding in en met de stad). Een voorstel over hoe dit aan te pakken wordt beschreven in het actieprogramma."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Het project *Ambtelijk vakmanschap*.
- Het project *Samen werken, samen sterk voor een sterke sociale basis*.
- Inzet van het bewonerscontact-systeem *Tribe*;
- Inclusie en antidiscriminatiebeleid.
- City deal kennis maken.
- Het werken volgens de Omgevingswet.
- Uitvoering van GALA (gezond en actief leven akkoord) en IZA (integraal zorgakkoord)..

3. Directe invloed op plannen en besluiten vastleggen in het bestaande stelsel.

Participatie zonder ruimte om invloed uit te oefenen is geen participatie. Daarom is het belangrijk om deze ruimte te organiseren in het bestaande systeem. Dit doen we onder andere door nieuwe instrumenten voor participatie in te zetten.

Actie		Doel	Beoogd (tussen) resultaat per medio 2026	Domein
A9	Begrijpen nieuwe instrumenten	Kennis bij raad en college van nieuwe democratische instrumenten op peil brengen.	Q2-2025: afgerond.	Burgemeester
A10	Eerste inwonersberaad	Organiseren eerste Nijmeegs inwonersberaad	Eind 2025: afgerond.	College
A11	Kaders van nieuwe instrumenten	Kaders voor gebruik van nieuwe democratische instrumenten vastleggen.	Q1-2026: afgerond.	Raad

A9. Begrijpen nieuwe instrumenten

We organiseren werksessies en kennissessies met het college en de raad over nieuwe instrumenten zoals het inwonersberaad, uitdaagrecht, preferendum, burgerbegroting en burgerkamer.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- Een informatiebrief op te stellen voor raad en college over de nieuwe democratische instrumenten.
- Voor raad en college een kennissessie organiseren om te instrumenten toe te lichten en verkennen.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Portefeuille- en themagesprekken in het college over nieuwe democratische instrumenten.

Tijdspad

- Najaar 2024: Kennissessie voor raad en college over het inwonersberaad.
- Q1-2025: Informatiebrief voor raad en college verzonden.
- Q2-2025: Kennissessie voor raad en college over de andere instrumenten.

Financieel

Deze actie wordt uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Na afronding zal het proces met de betrokkenen worden geëvalueerd.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"In de uitvoering van richting c (Directe invloed op plannen en besluiten vastleggen in het bestaande stelsel) heeft de raad als direct betrokkene een belangrijke rol. Het gaat hierbij onder andere over de kaderstelling van nieuwe democratische instrumenten. Het finale besluit over de invoering van een (nieuw) participatief instrument en binnen welke kaders deze vervolgens zijn beslag moet krijgen ligt altijd bij de raad middels een raadsvoorstel."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Relevante betrokken partners in en buiten de stad.

A10. Eerste inwonersberaad

We voeren een eerste inwonersberaad uit en evalueren dit met de raad.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. Vanuit de opgave Warmte & Energie een inwonersberaad te organiseren.
- b. Aan te sluiten bij de pilot Burgerberaad van VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Ambtelijke voorbereiding van het inwonersberaad.

Tijdspad

- Q1-2024: Start voorbereiding inwonersberaad.
- Medio 2025: Uitvoering inwonersberaad.
- Q1-2026: Evaluatie inwonersberaad.

Financieel

De nodige financiële dekking voor de uitvoering van deze actie komt uit het programma *Warmte en Energie*.

Evaluatie

Het inwonersberaad wordt zowel ambtelijk als door raad en college geëvalueerd.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Toezegging T8 op vragen uit raad (10-01-2024): *“Waar nodig kinderopvang inzetten bij burgerberaad om toegankelijkheid van deelname te vergroten.”*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Relevante betrokken partners in en buiten de stad.

A11. Kaders van nieuwe instrumenten

We leggen de regels vast voor het gebruik van de nieuwe instrumenten. Deze regels beschrijven waarvoor het instrument gebruikt kan worden, onder welke voorwaarden, en hoe het zich verhoudt tot andere (democratische) instrumenten.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. Per instrument te beschrijven waarvoor het instrument ingezet kan worden, binnen welke voorwaarden en wat de relatie is met andere (democratische) instrumenten.
- b. Deze kaders ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Ambtelijke verkenning van de instrumenten;
- Eerste pilot met de inzet van burgerbegrotingen.

Tijdspad

- Q1-2026: Raadsvoorstel gereed.

Financieel

Deze actie wordt uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Na afronding zal het proces ambtelijk worden geëvalueerd.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"In de uitvoering van richting c (Directe invloed op plannen en besluiten vastleggen in het bestaande stelsel) heeft de raad als direct betrokkene een belangrijke rol. Het gaat hierbij onder andere over de kaderstelling van nieuwe democratische instrumenten. Het finale besluit over de invoering van een (nieuw) participatief instrument en binnen welke kaders deze vervolgens zijn beslag moet krijgen ligt altijd bij de raad middels een raadsvoorstel."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Relevante betrokken partners in en buiten de stad.

4. Gelijke afspraken over samenwerken met de stad

Om samenwerking functioneel en effectief te maken, zijn heldere kaders en afspraken nodig. Daarom maken we een algemeen participatiebeleid en een participatieverordening.

Actie		Doel	Beoogd (tussen) resultaat per medio 2026	Domein
A12	Participatie-verordening	Opstellen van een raadsvoorstel voor een participatieverordening die (tenminste) de huidige inspraakverordening vervangt.	Q1-2026: raadsvoorstel verordening gereed.	Raad
A13	Participatie-beleid	Opstellen van een participatiebeleid wat kaders van en relatie tussen verschillende participatie-instrumenten en gremia borgt. Het beschrijft ook de minimale participatie-afspraken voor opstellen en uitvoering van beleid.	Q4-2026: raadsvoorstel beleid gereed.	Raad

A12. Participatieverordening

We maken een nieuwe participatieverordening die de huidige inspraakverordening vervangt. We bekijken ook welke andere afspraken, zoals de referendumverordening, kunnen worden opgenomen in deze participatieverordening.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- De bestaande verordeningen te inventariseren op afspraken rondom samenwerken met de stad.
- Een voorstel te maken voor een participatieverordening.
- Deze verordening ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- N.v.t.

Tijdspad

- Q1-2026: raadsvoorstel gereed.

Financieel

Deze actie wordt uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Na afronding zal het proces ambtelijk worden geëvalueerd.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"In de uitvoering van richting c (Directe invloed op plannen en besluiten vastleggen in het bestaande stelsel) heeft de raad als direct betrokkene een belangrijke rol. Het gaat hierbij onder andere over de kaderstelling van nieuwe democratische instrumenten. Het finale besluit over de invoering van een (nieuw) participatief instrument en binnen welke kaders deze vervolgens zijn beslag moet krijgen ligt altijd bij de raad middels een raadsvoorstel."*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Relevante betrokken partners in en buiten de stad.

A13. Participatiebeleid

We ontwikkelen een algemeen participatiebeleid. Hierin staan afspraken over het gebruik van verschillende participatie-instrumenten en de positie van verschillende vaste groepen waarmee wordt samengewerkt, zoals kinder- en jeugdraden, wijkraden, ervaringsdeskundigen, cliëntenraden en adviescommissies.

Dit gaan we bereiken door concreet ...

- a. Een voorstel te maken voor een algemeen participatiebeleid.
- b. Dit beleid ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.

Wat we nu al doen (of recent deden)

- Participatiebeleid voor ruimtelijke ontwikkelingen. Vastgesteld in 2022, in uitvoer sinds januari 2023.

Tijdspad

- Q4-2026: raadsvoorstel gereed.

Financieel

Deze actie wordt uitgevoerd vanuit de bestaande organisatie. Er zijn geen aanvullende budgetten nodig.

Evaluatie

Na afronding zal het proces ambtelijk worden geëvalueerd.

In de uitwerking van deze actie wordt ook antwoord gegeven op...

- Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024: *"In de uitvoering van richting c (Directe invloed op plannen en besluiten vastleggen in het bestaande stelsel) heeft de raad als direct betrokkene een belangrijke rol. Het gaat hierbij onder andere over de kaderstelling van nieuwe democratische instrumenten. Het finale besluit over de invoering van een (nieuw) participatief instrument en binnen welke kaders deze vervolgens zijn beslag moet krijgen ligt altijd bij de raad middels een raadsvoorstel."*
- Antwoord op vragen en suggesties (A5, S5, T2, A18) uit raad (10-01-2024): *"We maken een index van onze 'gereedchapskoffer' met daarbij per instrument omschreven voor welke situaties het globaal inzetbaar is, wat de rol en invloedruimte erbij is van raad en andere betrokkenen."*
- Antwoord A6 op vragen uit raad (10-01-2024): *"Het proces om te komen tot een algemeen participatiebeleid zal worden beschreven in het actieprogramma. Daarbij geven we ook aan bij welke stappen naar ons idee de raad betrokken wordt of aan zet is."*
- Suggestie S11 en toezegging T5 uit raad (gesprek 10-01-2024): *"Belang van de wijkraden. Nu vaak dezelfde mensen die zwaar belast worden en niet altijd representatief. Is een wijkberaad of jurydienst een alternatief?"*

In de uitwerking van deze actie wordt voor afstemming gezorgd met ...

- Relevante betrokken partners in en buiten de stad.

Bijlage 1. Aanvullende kaders en suggesties van en toezeggingen aan de raad

Herkomst	Inhoud	Opgenomen in actie ...
Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024	Bij de ontwikkeling van richting a (Een professionele en verbindende gemeentelijke cultuur) wordt de raad, als onderdeel van die cultuur, zoveel mogelijk betrokken. De stappen worden afgestemd met het Frapper Toujours traject.	A2 + A3
Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024	Bij de ontwikkeling van richting b (Versterken van de verbindingen in en met de stad) wordt de raad actief op de hoogte gehouden van voortgang en bevindingen en waar nodig actief betrokken.	A6 t/m A5
Amendement "Komt tijd komt raad", d.d. 28-02-2024	In de uitvoering van richting c (Directe invloed op plannen en besluiten vastleggen in het bestaande stelsel) heeft de raad als direct betrokkene een belangrijke rol. Het gaat hierbij onder andere over de kaderstelling van nieuwe democratische instrumenten. Het finale besluit over de invoering van een (nieuw) participatief instrument en binnen welke kaders deze vervolgens zijn beslag moet krijgen ligt altijd bij de raad middels een raadsvoorstel.	A9 + A11
Amendement "Mag het een onsje meer zijn?", d.d. 28-02-2024	Voordat we het actieprogramma opstellen gaan we nog een keer met de raad in gesprek over onze lokale democratie in zijn algemeenheid, hoe we daar verder vorm aan willen geven en welke positie en rol het stadsbestuur (college en raad) zou moeten innemen. Opbrengsten uit dit gesprek nemen we mee in de uitwerking van de vier lijnen in het actieprogramma.	A1
Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S1	"Begin met dienstverlening, gezicht aan het loket, het mailtje wat inwoners ontvangen van Meld en Herstel, contact met wijkregisseur. Dit moet hoogste prioriteit zijn omdat als dit al niet goed loopt je al een enorme imago achterstand hebt."	A7
Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S2	"Mik op doelgroepen die veel meer met de overheid te maken hebben dan de gemiddelde inwoners. Sommigen zijn heel afhankelijk van gemeente. Neem WMO, armoederegelingen."	A6
Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S3	"Nodige cultuuromslag vraagt ook om hand in eigen boezem ook als raad. Daar over doorpraten hoe invulling te geven aan deze visie."	A1 + A2
Antwoord op vragen uit raad (10-01-2024). A2, A3	Bij opzet en uitvoering van het actieprogramma zorgen we ervoor dat ervaringsdeskundigen, jongerenparticipatie en het inclusieprogramma op elkaar worden afgestemd. Zodat het versterkend werkt.	A13
Verzoek uit raad (10-01-2024). V4.	Expliciet aandacht besteden aan jongeren van 15-25 jaar bij projecten die onder andere ook hen aangaan.	A6
Antwoord op vragen uit raad (10-01-2024). A5, S5, T2, A18	We maken een index van onze 'gereedschapskoffer' met daarbij per instrument omschreven voor welke situaties het globaal inzetbaar is, wat de rol en invloedruimte erbij is van raad en andere betrokkenen.	A6 + A13
Antwoord op vragen uit raad (10-01-2024). A6	Het proces om te komen tot een algemeen participatiebeleid zal worden beschreven in het actieprogramma. Daarbij geven we ook aan bij welke stappen naar ons idee de raad betrokken wordt of aan zet is.	A13
Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S4	Meenemen aandacht voor bereiken stille midden, inzet ervaringsdeskundigheid en bereiken/ betrekken van jongeren.	A6

Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S6	Aandachtspunt: Spanning tussen belang individu en belang gemeenschap. Hier moeten scherp op blijven, dat individuele belangen niet ondersneeuwen t.o.v. belangen van gemeenschap.	A6 + A7
Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S7	Aandachtspunt: Grote vraagstukken die over langere termijn beslag leggen mogen niet worden uitgekleeft door korte termijn issues en belangen in participatietrajecten. Bijvoorbeeld klimaatadaptatie, energietransitie en gezonde gemeentelijke financiële huishouding.	A2
Antwoord op vragen uit raad (10-01-2024). A10	Opnemen wanneer we met wie en op basis waarvan evalueren	ALGEMEEN
Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S8, T4	Ieder raadsvoorstel krijgt een hoofdstuk participatie waarin beschreven wordt hoe participatie wordt vormgegeven. En bij de voortgang vermelden wat er gedaan is met de uitkomsten van de participatie.	A7
Antwoord op vragen uit raad (10-01-2024). A15	Concrete uitwerking van digitalisering bij participatie wordt gevonden in onder andere de (door)ontwikkeling van een participatieplatform, zoals MijnWijkplan.	A5
Vraag uit raad (10-01-2024). V16	Bereiken en betrekken moeilijk bereikbare groepen (bv. jongeren of inwoners met bi-culturele achtergrond),	A6 + A8
Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S11, T5	Belang van de wijkraden. Nu vaak dezelfde mensen die zwaar belast worden en niet altijd representatief. Is een wijkberaad of jurydienst een alternatief?	A6 + A13
Suggestie uit raad (gesprek 10-01-2024). S12, T6	In het actieprogramma onderzoeken we deze optie bij de uitwerking van richting 3 (nieuwe democratische instrumenten): Organiseren representatie van natuur en niet-menselijke dieren door bijvoorbeeld een voogd voor de natuur in Nijmegen.	A6
Antwoord op vragen uit raad (10-01-2024). A22	Gebruik van vormen zoals Deep Democracy, waarin iedereen evenveel gehoord. Dit onderzoeken als onderdeel voor in de participatie gereedschapskist.	A6
Antwoord op vragen uit raad (10-01-2024). A23	Samenwerken met andere organisaties (bijvoorbeeld welzijnsorganisaties) om mensen te bereiken? Dit is onderdeel van de uitwerking van richting 2 (verbinding in en met de stad). Een voorstel over hoe dit aan te pakken wordt beschreven in het actieprogramma.	A8 + A4
Toezegging op vragen uit raad (10-01-2024). T8.	Waar nodig kinderopvang inzetten bij burgerberaad om toegankelijkheid van deelname te vergroten.	A10